

Zdravé a chorobné působení Já

Rudolf Steiner

Proces arzenizování • Podstata difterie, její nákazy a terapie • Proces Já a procesy fosforu • Působení Já v dynamických procesech • Patologické působení Já a jeho projevy v rozpadu epitelu atd. • Podstata otravy fosforem • Příliš silné působení Já

Bude se jednat o to, abychom tyto úvahy nechali vyústit do popisu podstaty léků, které jsme sestavili a které se mají naším prostřednictvím rozšířit. Nebude však možné řádně promluvit o tom, co je v souvislosti s těmito léky jaksi třeba vědět a ovládat, neboť na to nemáme celkovou přípravu. Ta musí být teprve provedena. Proto bychom se dnes ještě zabývali tím, co nás může uvést do celého přediva lidské bytosti, které se vytváří na základě spolupůsobení Já, astrálního těla, éterného těla a těla fyzického. Už jsme se zmiňovali o tom, že jistým působením arzenu lze astrální tělo, jež pak v sobě nebo s sebou vtáhne samozřejmě i Já, abych tak řekl, dostat do orgánů více, než jak je tomu obvykle, samozřejmě u dotyčných lidí.

Tím, že astrální tělo dostaneme více do orgánů, se ovšem v orgánech zvýší proces mineralizace, takže můžeme také říci: Jestliže zjistíme, že orgány se jako takové příliš vitalizují, že v sobě rozvíjejí příliš intenzivní životní síly, že jaksi éterně bují, potom bude prostředkem, který může působit léčivě, dodání arzenu. To, co se v člověku vnitřně odehrává, dokonce můžeme, chceme-li, označit pomocí jednoho vnějšího děje, který je, abych tak řekl, volbou spřízněný s dějem odehrávajícím se v člověku. Chceme-li vyjádřit tuto afinitu astrálního těla zejména k tělu éternému a tím i k fyzickému, pak to můžeme nazývat veskrze arzenizováním. V člověku neustále probíhá slabé arzenizování, které je zvláště výrazné v okamžiku probouzení.

Musíme si uvědomit, že lidský organismus jakožto silový systém má v sobě každopádně to, co spočívá v kovu. Mezi člověkem a jeho pozemsko-kosmickým okolím skutečně existuje tato spřízněnost volbou, kdy jisté procesy, které se odehrávají venku a končí například v kovech, se odehrávají také v člověku. Nesmíme se proto domnívat, mluvíme-li o arzenizování lidské bytosti, že tu bezprostředně působí arzen, nýbrž sama lidská bytost působí tak, jak venku působí arzen. A tak přijdeme na to, jak máme takovýmto působením v člověku napomoci.

Podíváte-li se tedy na toto arzenizování (mohl bych též říci astralizování) lidského organismu, povšimnete si, že působí-li příliš silně, projeví se to určitým zahříváním

krajiny žaludku a také tím, že se dokonce vyskytnou určité lehkosti v zažívání, že zažívání a trávení budou lehčí. Stanou-li se však příliš lehkými, je to v jistém smyslu na pováženou, protože po takových ulehčeních v člověku zase následují reakce a ztížení, neboť to všechno souvisí s jistou mineralizací člověka. Například je veskrze udán směr, kterým by se mělo ubírat zkoumání. Pouze je třeba provést ho správným způsobem, to znamená vzít při tom v úvahu všechny ostatní věci. Takže mrtvoly lidí, kteří silně astralizují, tedy mají ve svých organicko-fyzických procesech arzenizování, podléhají hnilobě méně snadno než mrtvoly lidí, kteří astrální tělo spojují s orgány příliš slabě. To je něco, co bychom měli pozorovat. V extrémní podobě to vidíme ve sklonu k mumifikaci, který mají mrtvoly lidí otrávených arzenikem. Tyto mrtvoly se mumifikují!, snadno se uchovávají a velmi nesnadno podléhají hnilobě.

Otázkou je, jak se vypořádat s tím, jestliže tento proces arzenizování, respektive astralizování působí v člověku příliš silně, jestliže se tedy člověk takřikajíc mumifikuje zaživa. Něco takového je třeba pozorovat, věnovat tomu pozornost. Jak se vypořádat, jak se vyrovnat s tím, jestliže se člověk příliš silně mumifikuje? A tady musím říci, abych to vyjádřil radikálně: Z celého člověka uděláme dočasně zub. Bude to alespoň něco, co nás může přivést na nejednu stopu v tajuplném působení lidského organismu. Z celého člověka uděláme zub.

Abychom zohlednili celý organismus, pokusíme se mu totiž nějakým způsobem dodat zářivou sílu hořčíku, když mu hořčík podáme v nějakém preparátu. To se projeví tak, že zářivá síla hořčíku, kterou popisuje profesor Romer, pak bude vyvolána v celém organismu. To je něco, co, abych tak řekl, z jedné strany skutečně důkladně poukazuje na poměr, který existuje mezi astrálním tělem (jež v sobě ovšem zahrnuje i Já) a tělem éterným a fyzickým na druhé straně.

Pokusme se nyní přejít k opaku, k tomu stavu v člověku, kdy astrální tělo a Já mají malý sklon pronikat orgány, kdy orgány, zaopatřovány fyzickými a éternými účinky, začnou být přenechávány samy sobě. To je stav, který se potom projevuje tak, že mezi tím, co by mělo existovat jako vzájemné působení (jako v zažívání se odehrávající vzájemné působení člověka a jeho okolí), a vnitřními organickými pochody není jaksi náležité spojení. Vnitřní organické pochody začnou intenzivně rozvíjet svou vitální sílu. Zvenčí nedostávají žádný vliv a pronikání potravních látek silami Já polevuje.

Astrální tělo se tím angažuje i na druhé straně. Nemůže se řádně dostat k éternému tělu. Dochází, abych tak řekl, k bujení fyzické a éterné činnosti, což se projevuje především tím, že se dostaví diarey, které v podstatě souvisejí s takovými jevy, že se ve stolici nalézá krev. Vnitřní vitální činnost se dokonce stane natolik silnou, že se ze střevních stěn odštěpují malé kousky organické tkáně a nalézají se ve stolici. Stolice má pak dokonce charakter masového odvaru, což zřetelně poukazuje na to, že tu

uvnitř bují vitalita, aniž by byla omezována astra- lizující silou. Nakonec je odnášena a vylučována i bílkovina, aniž by byla náležitým způsobem zpracována. To jsou stavy, které jsou tu vyvolávány. A tím, co u člověka musí působit do fyzického a éterného těla, aby mohly být prováděny tyto polovědomé pohyby, které jsou v lidském organismu nutné, je zde v podstatě astrální tělo a Já.

A nyní si představte, že tu astrální tělo a Já nebudou náležitým způsobem začleněny a éterné tělo a fyzické působnosti zůstanou samy pro sebe. Právě potom vznikne i ono nervózní nutkání ke stolici, které je pro tyto jevy charakteristické. A čím dále budete tu věc popisovat, tím více se budete posouvat od obvyklých diareických stavů k úplavici atd. To znamená, čím dále půjdete v popisu tohoto obrazu nemoci, tím více uvidíte, že ho musíte popisovat tak, že ve všech těchto jevech vyvoláte opačný obraz oproti arzenizování neboli astralizování. Všude tu je opak astralizování neboli arzenizování. A jelikož se na tom silně podílí astrální tělo, budete nyní, abych tak řekl, sami od sebe vedeni k závěru, že jako protilek je třeba použít všechno, co pochází z arzeny, že je tedy třeba proti těmto stavům působit právě arzenizováním.

Domnívám se, že lidská představivost může být s ohledem na takoveto věci neobyčejně obohacena a zintenzivněna, když si lidé uvědomí, že v podstatě vše, co se v člověku odehrává, má své odpovídající děje také mimo člověka, ve vnějším světě. Pro někoho, kdo vzešel z dnešního školství, to bude samozřejmě znít strašně pohoršlivě. Přesto se zde nechci vyhnout použití jistých výrazů, které mají pro duchovní vědu závažný smysl a vezme-li je člověk správně, mohou ho skutečně důkladně uvést do těchto věcí.

V člověku při arzenizování, při astralizování pozorujeme, jak jak se jeho fyzický organismus stává, abych tak řekl, drobným, jak se mumifikuje; je to přesné tentýž proces, jaký se v podstatě odehrává při skalnatění Země. Všude, kde Země tvoří skály, je do jisté míry otrávená arzenikem nebo jím otrávena být začíná.

Naproti tomu si nyní představte, že se vnější astralita, která všude obklopuje Zemi (naznačil jsem to v minulé přednášce), podaří jaksí s obejitím zemského povrchu, s obejitím toho, co musí vnější astralita obstarávat při vytváření květů, rostlin, při vystupování rostlin ze země do nadzemního světa - že se tedy vnější astralita podaří jaksí vniknout pod zem, zemi obejít a podržet se vody: v takových oblastech dostane Země úplavici. Působí-li nebo může-li vnější kosmická astralita působit na spodní vodu, dostane Země v takových případech úplavici.

Děj, který zde popisuji, má skutečně reálné pozadí, má rozsáhlé reálné pozadí, a to by se mělo vzít v úvahu. Poučuje nás totiž o souvislosti toho, co se děje pod zemí, s takovými jevy, jakým je například úplavice, kterou je často třeba studovat tak, že v ní musíme vidět určité působení toho, co je podzemní, co spočívá zejména ve vodě, na člověka. Podstatné bude, abychom vzali v úvahu, že astrální tělo se ve věci velmi

angažuje a že při léčbě proto musíme použít střední dávky, střední potence, protože astrální tělo je ve své účinnosti odkázáno na střední článek lidského organismu.

Zvláště vhodné k tomu, aby nás poučily o jistých, abych tak řekl, intimitách v lidském organismu, jsou ovšem jevy diferického charakteru. A tyto jevy diferického charakteru bychom měli pro vyhledání léčebných metod podrobněji studovat. Domnívám se, že i dnes ještě existuje názor, vzešlý spíše z materialistického pojetí, že diferii je třeba ošetřovat pokud možno lokálně, že je třeba zabývat se lokálními projevy diferie, ačkoli se právě v tomto ohledu objevily také četné opačné názory.

Pokud jde o vznik diferie a všeho, co je s ní příbuzné, pak je významnou skutečností, že k tomu, čím jsme se zabývali v minulém kurzu, musíme prostě leccos doplnit, protože jsme se ještě nemohli tak podrobně věnovat tomuto vzájemnému působení čtyř článků lidského organismu, jak o nich mluví duchovní věda. V jiné souvislosti jsem poukázal na to, že osvojování si řeči dítětem je doprovázeno různými organickými procesy. Dítě se učí mluvit; a zatímco se učí mluvit, zatímco se tedy v jeho dechovém organismu odehrává něco zvláštního, odehrává se něco zcela polárně protikladného také v jeho oběhovém organismu, který do sebe přijímá pochody látkové výměny. V úplně jiné souvislosti jsem zase upozornil, že to, co se projevuje při dosažení pohlavní zralosti ve vzájemném poměru člověka s vnějším světem, se vnitřně odehrává při osvojování si řeči. Toto naléhání astrálního těla, k němuž při pohlavním dozrání člověka dochází zevnitř směrem ven, se tedy při osvojování řeči odehrává zdola nahoru v astralizování. Schopnost osvojování si řeči se vyvíjí ve směru zdola nahoru. I tady máme tedy co dělat s procesem astralizování. Můžeme zřetelně vidět, že budeme-li tady mít hranici mezi ústrojím dechu a ústrojím oběhu [viz následující nákres], odehrává se tu

vzájemné působení mezi tím, co jakožto astralizování stoupá zdola nahoru [žlutá], a orgány, které jdou shora naproti tomuto astralizování a posilují se ve své schopnosti řeči.

Tím, co nás musí zvláště zajímat, je děj, který se zároveň odehrává dole. Neboť tento děj, který se tu zároveň odehrává dole, má potřebu dostat se nahoru. Celý tento děj se odehrává zdola nahoru. To celé má potřebu směřovat zdola nahoru [šipky, žlutá]. Jestliže se tento proces, který tu směřuje zdola nahoru, sem nahoru příliš rozšíří, dochází během toho, kdy se děti učí mluvit, k příliš silnému naléhání astrality. V tomto příliš silném naléhání astrality sem nahoru pak spočívá dispozice k tomu, aby se u člověka vyskytlo něco takového jako difterické jevy. Tímto způsobem se vytvářejí difterické jevy. A je skutečně důležité, aby se tato souvislost brala náležitě v úvahu.

Podívejme se nyní na vnější zemský proces, který má jistou spřízněnost volbou s procesem, jež jsem vám právě popsal. Dejme tomu, že toto bude povrch Země. U rostliny, která se vůči kosmu chová, abych tak řekl, způsobně, dochází k tomu, že Země se účastní tvorby jejích kořenů, že pak působení Země poleví a mimozemské působení bude silnější a silnější. Toto mimozemské působení se pak rozvine zvláště v květu. To, co se tady v květu rozvíjí, je cosi jako vnější astralizace květu, která pak vede k tvorbě plodu. Jestliže se to, co se při normálním průběhu procesů ve světě má dít tady děje dole, tak se
rostliny,
Země,

astralizace

85

sklon k tvorbě hub

difterie a napodobování

to může usadit jen ve vodě, a my pak máme to, co jsem předtím nazval úplavicí Země.

Avšak to, co se tu vlastně děje, co v případě, že se rostlina vyvíjí, jak říkám, způsobně, se děje vždycky kousek nad povrchem Země, kde se rozvíjí květ - to se může jako z udělání rozvíjet i tam, kde je povrch Země [červená dole], a potom vzniknou houby. To je důvod tvorby hub.

Patrně vám nyní nebude úplně cizí, abyste si řekli: Jestliže tu v důsledku takovéto zvláštní astralizace vzniknou houby, pak stejný pochod musí (a tak tomu skutečně také je) probíhat zdola nahoru, odehrává-li se tato zvláštní astralizace v nitru směrem k hlavě, tak jako při difterii. Proto budete mít při difterii sklon k tvorbě hub. Tento sklon k tvorbě hub při difterii je něco, co je třeba skutečně brát v úvahu. V podstatě se tu opravdu odehrává okultní proces, neboť všechno vnější je vlastně jen známkou toho, že v nitru člověka panují nepravidelná astrální proudění. To pro vás bude poukazem na to, že s patologií, která se chce zabývat pouze vnějšími příznaky, lze dospět pouze k vnějšímu projevu celého pochodu. Ten je pak považován za lokální, protože člověk se prostě dívá jen na to vnější a to, co tu naléhá zevnitř ven, zůstane právě u takovéto věci nepovšimnuto. Celý ten skeptický postoj, který má člověk vůči tomuto procesu, je zcela pochopitelný, uvážíme-li tyto věci, o nichž jsme se právě zmínili.

U difterických jevů je ovšem nebezpečí nákazy skutečně velké. Proč je velké? Je velké proto, že difterické jevy se vyskytují v nutné souvislosti s osvojováním si řeči; proto se také vyskytují nejvýrazněji u dětí od dvou do čtyř let. Možnost výskytu pak zase ustupuje. Avšak každý pochod v lidském organismu, který má nějakou dobu jaksi normální průběh, může probíhat abnormálně. Tento proces, který je prostě dětským procesem, tedy může nastat také v jiném věku, třebaže v jisté modifikaci, metamorfóze. Přesto dojde-li k výskytu difterie v pozdějším věku, je to něco, v čem se v člověku projevuje infantilní působení. A základním charakterem infantility, jak víte (ve vnějším sdělování duchovně-vědeckých skutečností musíme zkrátka více hovořit o tom psychickém), vnějším procesem dětskosti, infantility je napodobování, je jím veskrze napodobování. A organismus se o napodobování snaží. Organismus samotný je podněcován k tomu, aby napodoboval, jestliže se stane difterickým. Nákaza se tedy vlastně zakládá na tom, že člověk začíná napodobovat.

V tomto napodobování spočívá něco z jakési lehounké citlivosti. Skutečně můžeme v tomto napodobování postřehnout lehounkou citlivost. Zkoumáme-li věc pomocí duchovní vědy, zjistíme, že v této nauce difterií přece jen jistou roli hraje Já. To, co se rozvíjí v podobě hub, v podobě parazitů, je proto také při difterii nakažlivější než u ostatních nemocí, protože lidský organismus vychází té věci vstříc svým napodobovacím pudem. Jakmile (jestliže to teď řeknu zhruba) nějakým způsobem zaznamená difterický jed, ihned vůči němu zaujme vnímavý postoj, začne napodobovat. Psychické povzbuzení, posílení duševní přímluvou (pokud je to možné a tento stav teprve propuká) proto bude mít přinejmenším příznivý účinek.

Nicméně u takovýchto procesů, které natolik zasahují do organismu, bude samozřejmě možné dosáhnout mnohem menšího účinku, než když se pokusíme hledat specifikum, působící proti procesu, který se tu odehrává. Tady mi alespoň není známo, že by se podniklo (byť jen empirickým zkoušením) něco v tom, aby bylo nalezeno specifikum právě proti difterickým jevům.¹⁶ Je třeba hledat ho, řekněme, v rumělce dovedené do střední potence. Bude třeba vyhledat působení rumělky, jež působí proti všem jevům, které jsem nyní uvedl. Rumělka ukazuje toto protikladné působení již napohled. Avšak vnější pohled nám něco objasní jenom tehdy, když ho doprovodíme vnitřním nazíráním.

Na existenci instinktivního vnitřního nazírání byla založena jako lék stará nauka o signaturách, která zmizela v podstatě proto, že lidé dnes nemají schopnost něco takového pozorovat, že tuto schopnost ztratili. Je však důležité, abychom se koneckonců dokázali podívat na vnitřní působení, které se v podstatě projevuje také ve všech vnějších jevech světa. A ten, kdo, není-liž pravda, nezůstane vězet jen v mystice, aby pak do věci vnášel všelijaké tajemnosti, ale ten, kdo si u takovýchto věcí zachová zdravý rozum, si pak bude muset říci: Rumělka je něčím, co skutečně určitým způsobem ukazuje toto protichůdné působení směřující proti houbovatění; naopak to, co směřuje k bezbarvosti, může zhoubovatět. Jestliže při houbovatění je ve hře příliš silná astralizace zemského povrchu, pak u toho, co má charakter rumělky, je ve hře zpětné působení, působení proti tomuto astralizování; odtud ono červenání.

Všude, kde se v přírodním procesu vyskytne červenání, máme co dělat se silným působením proti astralizování. Kdybychom ten jev formulovali, abych tak řekl, morálně, pak bychom museli říci: Když růže červená, snaží se bránit proti astralizaci. To jsou tedy oblasti patologicko-terapeutického posuzování, které takto skutečně mají jistou souvislost. Uvádějí nás do tohoto zvláštního chování Já a astrálního těla k jiným orgánům, ke zmocňování se jiných orgánů, k vyřazování se z jiných orgánů nebo také k projevům nadměrného působení astrality v proudech směřujících zdola nahoru.

Tímto způsobem můžeme pozvolna, abych tak řekl, nazřít celé lidské tělo. Můžeme ho nazřít, přejdeme-li od takovýchto úvah ještě k něčemu dalšímu. A tady budete muset věnovat pozornost něčemu, co bych chtěl uvést jako doplněk k věcem, které jsem vyslovil v loňském roce.

Já jako Je velmi zvláštní, že budeme-li nyní na lidské Já nahlížet fosforonoš jako na účinné v člověku spirituálně, psychicky, organicky i mineralizujícím způsobem, je něčím na způsob, abych tak řekl, fosforonoše. Svou činnost fosforonoše rozvíjí Já tak, že nese fosfor až na periferii organické lidské bytosti. Činností Já je fosforonošství, profosforizování lidského organismu. Toto nesení fosforu až na vnější hranici, až na periferii organické lidské bytosti provádí Já neobyčejně umným způsobem. Fosfor může Já nést organismem jen k určité hranici, která však musí být nutně zachována, a to tak, že ho přičleňuje k jiným prvkům, chemicky ho s jinými prvky slučuje, a při tomto nesení fosforu organismem zabraňuje jeho chemickému uvolnění. K úkolům Já patří zabránit chemickému uvolňování fosforu, až na jeho stopy, které jsou nutně, má-li nastat to, co by ve větší míře nastalo, kdyby se Já nepodařilo fosfor přivedený do organismu uchránit před uvolněním.

Kdyby tedy fosfor byl takříkajíc volně vypuštěn a vyvolal by intenzivní působení na lidský organismus, byl by důsledkem jeden docela zvláštní pochod. V průběhu těchto přednášek jsem vám řekl, že když člověk vstupuje do světa, tedy to, co z něj předtím existovalo jako duševně-duchovní, vytvoří se nejprve obrazy éterného těla, astrálního těla a Já. A říkal jsem vám, že to, co je obrazem Já, spočívá vlastně v dynamických soustavách, v pohybových soustavách, které se dostávají do rovnováhy. To je skutečnost, kterou musíme právě na tomto místě našeho výkladu důkladně uvážit. Když Já pracuje na vytváření rovnováh z „nerovných vah“, z narušovaných rovnovážných stavů (a když vykročím, je rovnovážný stav narušen a musím ho opět uvést do pořádku, totéž se ale děje také prostřednictvím vnitřních pochodů), když Já takto pracuje, potřebuje fosfor. Tato práce je v podstatě vykonávána pomocí fosforu?

Jestliže ovšem Já nepracuje tak, že by své fosforizování vyčerpávalo v tom, že lidskou dynamiku činí statickou, pak se s fosforem, s tímto činěním lidské dynamiky statickou, do-

Já vytváří rovnováhu k tomu, co je již od počátku obrazem Já. Upozornil jsem ovšem, že musíme brát v úvahu také člověka tekutého, vzdušného a tepelného. Když si představíte, že budete mít co dělat s tekutým člověkem a s tím, co se ze zobrazení Já a astrálního těla (v němž se zase otiskuje Já) vydává do těla éterného, pak se bude jednat o to, že i v tomto éterném těle musí být způsobováno

neustálé přecházení dynamického, nerovnovážného prvku do rovnováhy.

Ovšem to, co zde připadá v úvahu, je neobyčejně jemné působení, skutečně velmi jemné působení. A toto jemné působení je usměrňováno tím, že se v lidském těle nacházejí jaksi volně se vznášející, přesto však s celým pohybem organismu, i s vnitřním pohybem související kuličky. Jsou to totiž krevní kuličky. Na tyto krevní kuličky musí narážet to, co dělá Já, když zasahuje do pohyblivosti, například i do vnitřní tepelné pohyblivosti. Tyto krevní kuličky, krvinky, tedy vlastně nejsou kuličky, ale mají v podstatě takovou podobu, že už ve svém tvaru ukazují, že jsou stvořené k tomu, aby pohyby uváděly do rovnováhy. To, co dělá Já, když zasahuje do pohyblivosti lidského organismu, se právě u krevních kuliček dostává, abych tak řekl, na hranici. A tady to musí být zadrženo, tady se musí odehrát ono nejtěsnější vzájemné působení mezi lidským Já a celým lidským organismem. A tady se pak odehrává i to, co bych chtěl nazvat nejskrytějším bojem ustavičného fosforizování člověka s tím, co spočívá v utvářejícím procesu krve. Je-li totiž fosfor volně vnášen do člověka, fosforizováním se ničí krvinky. Právě to nás může obrazně uvést do tohoto zvláštního působení Já, které je něčím duchovním, něčím veskrze duchovním, avšak prostřednictvím krvinek je v ustavičném vzájemném působení s fyzickým.

Krev je i v tomto směru zcela zvláštní šťáva, jak říká nikoli Goethe, nýbrž jedno staré rčení. Krev je zcela zvláštní šťáva, v níž vnější fyzická složka člověka vstupuje do vzájemného působení s duchovní složkou, která nese v sobě, s Já, a kde může nejvíce dojít k poškození, vstupuje-li Já do tohoto vzájemného působení nesprávně. Za takového nesprávného vzájemného působení proto toho může být ve fyzicku tolik zničeno: rozpad epitelu, tuková degenerace zasahující až do svalových vláken, zvláště do příčně pruhovaných svalových vláken, protože v nich je Já zvláště účinné, rozpuštění krvinek atd. Tyto procesy rozpadu mohou v tělesné oblasti zasahovat až do kostí, není-li působení fosforu v pořádku.

Na této, abych tak řekl, souhře Já, které s sebou pak samozřejmě bere i astrální tělo, a fyzického těla, které s sebou bere éterné tělo, se zcela zřetelně ukazuje, jak se tu ustavičně usiluje o dosažení normálního i abnormálního stavu, jak normalizování vede až k určité kulminaci, potom opadá, a jak se to projevuje, máme-li co dělat například s otravou fosforem. Máme-li co dělat s otravou fosforem, povšimneme si, že proti tomu, co se prosazuje ve fyzickém těle a v Já, se nejprve brání astrální i éterné tělo. Brání se; a brání se vší silou, největší silou jakou éterné tělo má. Éterné tělo se chce prosadit proti tomu, co se objevuje v Já jako příliš silné působení, chce se proti němu prosadit a samo zesiluje své síly.

Děj odehrávající se v počátečním stadiu otravy fosforem je proto natolik vnitřně podobný jinému ději, totiž výskytu ohlédnutí u člověka po smrti, ohlédnutí, které může, jak víte, trvat několik dní, jeden a půl, dva nebo tři dny. V tomto ohlédnutí máme zadržení éterného těla v astrálním těle. Tato těla drží takřkajíc pohromadě. Zpočátku to dělají i v lidském těle, nastane-li otrava fosforem. Dochází k rozvíjení všeho, co může být rozvinuto spolupůsobením astrálního a éterného těla a co se vyskytuje právě tehdy, probíhá-li po smrti toto ohlédnutí prostřednictvím éterného těla.

Díky této síle vynaložené v počátečním stadiu otravy fosforem (po stejně dlouhé době, jako by trvalo takovéto ohlédnutí) proto nastane zlepšení, a potom ochabnutí, opadnutí. Po tomto opadnutí se opět o to silněji prosadí abnormální působení Já. Skutečná otrava fosforem je něco, s čím lze neobyčejně těžko bojovat, s čím by se dalo úspěšně bojovat asi jen tehdy, kdybychom se velmi rázně pokusili ovlivnit celý organismus tak, aby v něm probíhalo silné spolupůsobení astrálního a éterného těla. Tohoto spolupůsobení bychom patrně dosáhli, kdybychom proti otravě fosforem působili intenzivní aplikací silně vytahujících náplastí na různých místech lidského těla a podobně. Zcela jistě bychom tak docílili účinků. Musíme si ovšem uvědomit, že je třeba mít cit pro to, jak daleko můžeme v takovém případě zajít.

Vidíte tedy, že fyzický organismus, zasahuje-li do něj Já, se nejsilněji angažuje skrze to, co bychom mohli nazvat fosforizováním člověka. Jestliže Já však do fyzického organismu zasahuje silně, tedy ničivě, musí nutně nastat i polární protiklad. Trpět potom musí i to, co Já způsobuje v lidském organismu za normální situace, tedy nezasahuje-li příliš silně. Při příliš silném fosforizování proto zjistíte výskyt stavů nespavosti, spočívajících prostě v tom, že dochází k příliš silnému usilování astrálního těla a Já. Můžete to vyčíst ze všeho, co jsem říkal¹⁸: najdete bolesti hlavy, deliria, chorobnou spavost. A při otravě

fosforem se vyskytnou všechny tyto stavy a také anemické stavy, většinou před paralýzou. Tyto anemické stavy se tu samozřejmě vyskytnou poté, co nastane, jak jsem řekl, vzájemné působení s krví. A to, co se nachází uprostřed, co se tedy při

fosforizování vyskytne tehdy, dochází-li k tomuto, abych tak řekl, napadání krvinek Já, je zase odráženo zpět. Nastanou-li takovéto výkyvy, projeví se to ve žloutenkových jevech. V jevech charakteru žloutenky můžeme vůbec spatřovat vzájemné zasahování psychické a fyzické stránky.

Z toho, co jsem uvedl, vidíte, že proces lidské bytosti uvnitř prostoru vymezeného lidskou kůží je v podstatě prací Já a astrálního těla se silami vnějšího světa. Je to takováto určitým způsobem zaměřená práce a je třeba, abychom dokázali náležitě uvážit, jak je možné tuto práci regulovat, jak můžeme dospět k určitému ovládnutí této práce.

Máme-li tento pohled na věc, vyvstanou jaksi sama od sebe určitá triviální dietetická pravidla. Jestliže víme, že v důsledku příliš silného působení Já vznikají nepravidelnosti v žaludku, zároveň však dochází k nadměrné vitalizaci v abnormálních diareách a podobně, je nutné, abychom proti tomu náležitě působili také pomocí diety. Je tomu totiž skutečně tak, že vlastní proces Já a proces astrálního těla v člověku představují určitý druh analyzování, rozpolcování toho, co je ve vnějším světě syntetické. Zatímco ve fyzických a éterných základech lidského organismu máme primární syntetizování, v činnosti Já a v astrální činnosti máme analyzování. Toto analyzování patří také k naprosto normálním činnostem lidské bytosti, ale pokud se ve své osobitosti projevuje silně, musí být v tomto analyzování náležitě zadrženo*. Stane-li se Já příliš silným analyzátozem vůči solím fosforu, pak tyto soli analyzuje až na fosfor, a analýza pak začne v lidském organismu páchat neplechu. Je to okamžik, kdy analýza smí působit nejsilněji, moment, na který jsem již upozorňoval v loňských přednáškách, kdy se analyzuje až na železo.

Toto analyzování až na železo, které souvisí s obsahem železa v krvi, je, co se týče analyzování, v mnoha ohledech polárním protikladem vůči jiným kovům, kdy musí dojít v jistém smyslu k zadržení v analyzování.

Dnes jsem vám tedy chtěl jaksi ukázat, že ve vnějších jevech člověk máme skutečně obrazy toho, co se rozvíjí z vnitřní duchovnosti. A vnější nazírání člověka ve zdravém a nemocném stavu proto bude muset být doplněno tím, co lze vědět o vnitřním, duchovním člověku.

Na tomto základu pak bude možné získat názory na naše léky, jakož i předpoklady k zodpovězení řady dotazů, které byly položeny. To všechno má být, nakolik to probrat lze, ještě probráno ve třech přednáškách, které nám zbývají.

Dornach, 15. dubna